

19.12.2019

EOAK/5862/2019

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Päivi Pihlajisto / Notaari Riina Tuominen

KESKI-SUOMEN ETELÄINEN TYÖLLISTYMISTÄ EDISTÄVÄ MONIALAINEN YHTEISPALVELU

Pöytäkirja

Tarkastuskohde:	Keski-Suomen eteläinen työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP-palvelu), Sepänkatu 4 A, Jyväskylä
Tarkastusajankohta:	21.11.2019 klo 13:00–15.30
Osallistujat EOAK:sta:	Pasi Pölönen, apulaisoikeusasiamies Päivi Pihlajisto, vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Riina Tuominen, notaari
Osallistujat tarkastuskohteesta:	- - -, työllisyysjohtaja - - -, kehittämispäällikkö - - -, palveluesimies, palveluohjaustiimi - - -, johtava sosiaalityöntekijä

TYP-palvelun yleisesittely ja asiakkaan palveluprosessi TYP-palvelussa

Keski-Suomen eteläinen työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP-palvelu) on Keski-Suomen TE-toimiston, Kelan itäisen vakuutuspiirin ja 16 kunnan (Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä, Jämsä, Keuruu, Konnevesi, Kuhmoinen, Laukaa, Luhanka, Multia, Muurame, Petäjävesi, Saarijärvi, Toivakka, Uurainen ja Äänekoski) yhteinen palveluverkosto, jonka toiminta perustuu lakiin työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (TYP-laki, 1369/2014).

TYP-verkoston osoite on Jyväskylän kaupungin työllisyyspalvelujen osoite Sepänkadulla. Kaupungin työllisyyspalvelujen monialatiimiä vetää TYP-palvelun palvelupäällikkö. Monialatiimissä työskentelee palvelupäällikön lisäksi seitsemän henkilöä, minkä lisäksi palveluohjaustiimin työntekijät (8 ohjaajaa) osallistuvat TYP-työskentelyyn. Kelan työkykyneuvoja työskentelee työllisyyspalvelun tiloissa Sepänkadulla yhtenä päivänä viikossa. TYP-verkoston toimijoiden kesken järjestetään skype-kokouksia kuukausittain, minkä lisäksi TYP-johtoryhmän kokouksia järjestetään säännöllisesti.

TYP-johtoryhmä on 27.1.2017 hyväksynyt linjaukset TYP-prosessista. Linjaukset koskevat asiakasohjausta, asiakkuuden aloitusta, kartoitusvaihetta, monialaista työllistymissuunnitelmaa ja asiakkuuden päättymistä.

Kaupungin mukaan TYP-palvelun toimintamalli ei ole täysin TYP-lain mukainen, koska TYP-verkostolla ei ole yhteistä toimipistettä, jossa verkostoon kuuluvat työskentelisivät yhdessä. Työllisyyspalvelun tiloissa Sepänkadulla ei työskentele TE-toimiston asiantuntijoita. Tältä osin tilanne on ollut samanlainen vuodesta 2016 lähtien. Monialaisia työllistymissuunnitelmia ei aina laadita eikä tarkisteta kolmikantaisesti (asiakas, kunta ja TE-toimisto). Kaupungin näkemyksen mukaan sen toimintamalli on toimiva ja asiakkaan edun mukainen muun muassa siksi, että kaupungin kokemuksen mukaan asiakas kertoo vapaammin työllistymistä vaikeuttavista seikoista,

kun paikalla ei ole TE-toimiston asiantuntijaa. Työttömyysetuuden menettämisen pelko vaikuttaa asiakaspalveluun, kun palvelutarvearviointiin ja työllistymissuunnitelman laadintaan/tarkistamiseen osallistuu TE-toimiston asiantuntija.

Kaupungin mukaan TYP-lain 3 §:n säännös kartoitusjaksosta on jäänyt kuolleeksi kirjaimeksi, koska ohjeistus on tältä osin puutteellinen eikä seuranta toimi.

Monialaisia työllistymissuunnitelmia ei ole kaupungin mukaan tarkistettu kaikkien TYP-asiakkaiden osalta TYP-lain 4 §:n edellyttämällä tavalla kuuden kuukauden välein. TE-toimisto on ollut suunnitelmien tarkistamisessa aktiivisempi osapuoli, koska se saa tietojärjestelmistään tiedon suunnitelman tarkistamistarpeesta. Kaupungin työntekijät eivät saa vastaavia tietoja, koska TYPPI-järjestelmässä ei ole samoja ominaisuuksia kuin URA-järjestelmässä. Kaupunki totesi, ettei se toimi täysin säännösten edellyttämällä tavalla vaan asiakasprosessin ehdoilla.

Kannanotto

TYP-lain 3 §:n mukaan TE-toimisto, kunta, Kela ja työtön arvioivat yhdessä palvelutarpeen kolmen kuukauden (ns. kartoitusjakson) kuluessa siitä, kun monialainen yhteispalvelu on alkanut.

TYP-lain 4 §:n mukaan työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja työtön laativat 3 §:ssä tarkoitetun kartoitusjakson aikana yhdessä monialaisen työllistymissuunnitelman, jossa sovitaan työttömän palvelutarpeen mukaisista työvoima-, sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista ja niiden toteutumisen seurannasta. Työ- ja elinkeinotoimiston ja kunnan on seurattava työllistymissuunnitelman toteutumista. Työllistymissuunnitelmaa on tarkistettava työttömän palvelutarpeen edellyttämällä tavalla, kuitenkin vähintään kuuden kuukauden välein, sekä työttömän sitä erikseen pyytäessä, jollei suunnitelman tarkistaminen asiakkaan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta. Jos työttömän palvelutarve edellyttää Kansaneläkelaitoksen tarjoamia kuntoutuspalveluja, Kansaneläkelaitos osallistuu suunnitelman laatimiseen, seurantaan ja tarkistamiseen.

Apulaisoikeusasiamies kiinnitti huomiota TYP-lain 3 ja 4 §:ien kartoitusjaksoa sekä monialaisen työllistymissuunnitelman laatimista, seurantaa ja tarkistamista koskeviin säännöksiin ja erityisesti säännöksissä oleviin määräaikoihin.

TYP-lain 7 §:n 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimistolla, sen toimialueeseen kuuluvilla kunnilla ja Kansaneläkelaitoksella on työllistymistä edistävän yhteispalvelun tarjoamiseksi vähintään yksi yhteinen toimipiste kullakin yhteispalvelun johtoryhmään kuuluvien kuntien muodostamalla alueella. Työ- ja elinkeinotoimisto, kunnat ja Kansaneläkelaitos osoittavat monialaiseen yhteispalveluun palvelua tarvitsevien asiakkaiden määrä huomioon ottaen riittävän määrän henkilöstöä.

TYP-lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 183/2014 vp) mukaan esityksen tavoitteena oli muun muassa tehostaa palvelujärjestelmän toimivuutta, selkeyttää valtion ja kunnan työnjakoa, parantaa kunta-valtio-yhteistyötä ja lisätä kuntien vaikutusmahdollisuuksia pitkään työttömänä olleiden työllistymisen edistämiseksi. Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun lakisääteistämisen tavoitteena oli varmistaa pitkäaikaistyöttömien tarvitsemien palvelujen saatavuus koko maassa ja siten parantaa työttömien yhdenvertaisuutta näiden asuinpaikasta riippumatta.

HE:n 7 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan monialainen yhteispalvelu perustuu toimintamallissa mukana olevien tahojen verkostoyhteistyöhön, jossa asiakaspalvelua varten perustetaan yhteisiä toimipisteitä. Jokaisen työ- ja elinkeinotoimiston alueella toimii tarvittava määrä monialaisen yhteispalvelun johtoryhmiä, jotka vastaavat monialaisen yhteispalvelun järjestämisestä. Verkostoilla voi olla vaihteleva määrä yhteisiä toimipisteitä asiakaspalvelua varten. Yhteisten toimipisteiden lukumäärä on sidottu monialaisen yhteispalvelun johtoryhmien määrään siten, että kullakin monialaisen yhteispalvelun johtoryhmään kuuluvien kuntien muodostamalla alueella on oltava vähintään yksi yhteinen monialaisen yhteispalvelun toimipiste. Työttömän näkökulmasta monialainen yhteispalvelu on luonteeltaan henkilökohtaista asiantuntijapalvelua, joka edellyttää tiivistä vuorovaikutusta työttö-

män ja toimintamallissa mukana olevien tahojen välillä. Yhteinen toimipiste tarjoaa monialaista yhteispalvelua tarvitseville työttömille yhden paikan, josta he voivat saada palvelutarpeensa mukaan kaikkien toimintamallissa mukana olevien tahojen palveluja. Yhteinen toimipiste varmistaa toimintamallissa mukana olevien tahojen välisen yhteistyön ja yhteisen palveluotteen kehittämisen ja kehittämisen.

Apulaisoikeusasiamies totesi, että Jyväskylän kaupungin kertoman perusteella Keski-Suomen eteläinen TYP-palvelu on kiinteä osa Jyväskylän kaupungin työllisyyspalveluja. TYP-palvelun toimintamalli ei ole täysin TYP-lain 7 §:n 2 momentissa eikä HE:ssä (HE 183/2014 vp) kuvatun toimintamallin mukainen, koska TYP-palvelun yhteisessä osoitteessa Sepänkadulla ei työskentele TE-toimiston asiantuntijoita.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Päivi Pihlajisto
vanhempi oikeusasiamiehensihteeri

Riina Tuominen
notaari